

Białystok, 5.02.2024

dr hab. Jacek Malinowski
Akademia Teatralna
im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie
Filia w Białymstoku

**Recenzja dorobku artystycznego i pedagogicznego
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
dr Joannie Gerigk w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.**

Rada ds. Stopni Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie działając na podstawie art. 221 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce oraz par. 2 ust. 2 Regulaminu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, dnia 23 października 2023 roku podjęła uchwałę, w której wraziła zgodę na przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania tytułu doktora habilitowanego dr Joannie Gerigk. Sekretarz Komisji Habilitacyjnej dr hab. Aneta Głuch – Klucznik, pismem z dnia 5 grudnia 2023 roku, poinformowała mnie o powołaniu na recenzenta w składzie komisji habilitacyjnej w w/w postępowaniu.

Przesłana obszerna dokumentacja związana z procedurą i postępowaniem zawiera: autoreferat, kopie dyplomów, informacje o dorobku artystycznymi i pedagogicznym oraz działalności w Polsce i zagranicą, wykaz osiągnięć naukowych, dokumentację związaną z dorobkiem po uzyskaniu tytułu doktora sztuki a także dokumentację dzieła będącego podstawą postępowania wraz z nagraniem.

Pani Joanna Gerigk jest absolwentką kierunku reżyserii Wydziału Lalkarskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie, Filii we Wrocławiu.

Studia zakończyła w roku 2013 z wynikiem celującym. Wcześniej w roku 2005 stała się absolwentką Wydziału Wiedzy o Teatrze Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie, a kilka lat wstecz w roku 2001 zakończyła edukację w Policealnym Studium Techniki Teatralno-Filmowej w Łodzi. Od 2012 roku związana jest z wrocławskim Wydziałem Lalkarskim gdzie od roku akademickiego 2014/2015 prowadzi samodzielnie zajęcia ze studentami. W październiku 2017 roku, po publicznej obronie pracy „Teatr komponowany – projekt badawczy pod tytułem *Apollo i Marsjarz*” napisanej we współpracy z promotorem prof. dr hab. M. Kocurem, uzyskała stopień doktora sztuki.

Od zakończenia studiów reżyserskich pani Joanna Gerigk prowadzi dynamiczną działalność artystyczną współpracując z teatrami krajowymi i zagranicznymi. Od początku swej drogi prezentuje wyrafinowane spojrzenie na sztukę teatralną zarówno pod kątem tematyki i doboru literatury, jak również sposobów pracy z aktorem. To artystka podejmująca ryzyko poszukiwania autorskiej wizji teatru. Jej spektakle *Le filo Fable*, *Cukier*, *Po sznurku*, *Dobrze, że jesteś* gościły na wielu festiwalach i otrzymywały ważne nagrody podnosząc jednocześnie wartość dyskusji nad współczesnym teatrem ożywionej formy. Należą do nich m.in.:

- atest Assitej – Świadectwo Wysokiej Jakości i Poziomu Artystycznego – 2012
- nagroda *Kot w worku* na 17. Międzynarodowym Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży Korczak 2013
- nagroda Marszałka Województwa Dolnośląskiego 2013
- nominacja w konkursie Wrocławskich Odkryć Artystycznych 2015
- nagroda za reżyserię i scenariusz na Festiwalu Małych Prapremier w Wałbrzychu 2015
- nagroda za najlepszy spektakl na Festiwalu Teatrów Ożywionej Formy Maskarada w Rzeszowie 2016
- nagroda specjalna 52. Przeglądu Teatrów Małych Form Teatralnych Kontrapunkt w Szczecinie 2017

Bardzo interesującym elementem konsekwentnej drogi artystycznej pani Joanny Gerigk jest spektakl *Apollo i Marsjarz* poprzedzony działaniami badawczymi i będący swoistym manifestem w ramach autorskiej wizji teatru komponowanego. Pomysł na realizację zyskał uznanie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, czego wynikiem było otrzymanie finansowania na ten cel.

Po uzyskaniu tytułu doktora pani Joanna Gerigk tworzy głównie dla dorosłego widza mierząc się z literaturą wysokich lotów. W 2018 roku „za bezpretensjonalną, atrakcyjną i nieoczywistą interpretację opowiadań Rolanda Topora” w spektaklu *Cafe Panique* otrzymuje nominację do *Wrocławskiej Nagrody Teatralnej*. Realizacja *Kichota* wg Cervantesa we Wrocławskim Teatrze Lalek czy *Zielonej Gęsi...* wg Gałczyńskiego w Teatrze Animacji w Jeleniej Górze, potwierdzają pragnienie dyskusji z dziełami, które zapisały się w kanonie literatury polskiej i światowej, a spektakl tworzony w ramach istotnego Festiwalu Dialogu Czterech Kultur, w Teatrze Arlekin w Łodzi, będący adaptacją książki *Płonące świece* Belli Chagall jest z kolei wyrazem wrażliwości na subtelną duchowość wpisaną w kulturę żydowską a także rolę i miejsce kobiety w obrzędowości i religii. Premiera miała miejsce we wrześniu 2019 roku. W roku 2020 nastąpił czas Pandemii...a po nim...w końcu roku 2021 Pani Joanna Gerigk postanowiła zrealizować spektakl w ramach stypendium ministerialnego pt. *Gorzkie żale/Świt*, który to postanowiła w ramach postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, uczynić podstawą niniejszego przewodu habilitacyjnego.

Spektakl *Gorzkie żale/Świt* to przykład bardzo dobrze przepracowanego, niezwykle trudnego ale też ryzykownego tematu wkraczającego w kontekst religijny. Dzięki interesującej konwencji wykorzystującej ascetyczną formę i świadome operowanie skrótem i symbolem, przenosimy się jako widzowie w świat metafizycznego rytuału dotykającego bolesnych doświadczeń granicznych. Z sytuacji zerowej, zwykłej, wręcz technicznej krok po kroku przechodzimy do kontemplacyjnej narracji bogatej w dźwięki i śpiew. Chór kobiet w kręgu rozpoczyna tajemniczy rytuał konfrontujący odbiorcę z tragedią śmierci. Dźwięczny lament pozbawiony patosu budowany jest naturalnie z działań i procesów przeprowadzonych w ramach logiki emocjonalnych pejzaży. Minimalizm środków plastycznych uzasadniony i sprowadzony do wymiaru metaforycznego wraz muzycznością podawanych partii tekstu przywołuje na myśl zarówno skojarzenia z antyczną tragedią jak również z poszukiwaniami Grotowskiego w koncepcji Teatru Ubogiego. Wprowadzane figury religijne, czyli Maryja i Chrystus, odgrywane przez tancerza w zderzeniu z przedmiotami znaczącymi i zmieniającymi postać sceniczną, sprowadzają historię religijną do poziomu uniwersalnego doświadczenia egzystencjalnego człowieka. Spektakl ma przemyślaną kompozycję i konstrukcję, proporcje

pomiędzy użytymi środkami scenicznymi budują czytelny emocjonalny komunikat a finałowa scena z kiełkującą z ziemi rośliną daje nadzieję na nowe odrodzenie poprzez doświadczenie tego, co bolesne. Ciekawym zabiegiem w przedstawieniu jest przywołanie kontekstu ukraińskiego w warstwie językowej i muzycznej. Ten zabieg bez nachalnej publicystyki nadaje jasny kontekst w obliczu toczącej się tragedii za naszą wschodnią granicą. To wzruszający znak podnoszący brutalną realność do wymiaru sacrum. Gra aktorska całego zespołu jest bardzo konsekwentna, bogata w detale i subtelności. Niewątpliwie to wszystko co staje się na scenie jest świadomym działaniem. To właśnie teatr gdzie forma i treść uzupełniają się wzajemnie dostarczając widowni teatralne przeżycie w kontekście istotnego problemu jaki niesie za sobą historia na scenie.

I taki właśnie temat podejmuje w całości, przedstawiony w dokumentacji autoreferat *Forma i treść – w działaniu*. Wypowiedź ma bardzo czytelną kompozycję. Chronologiczny zapis twórczości daje możliwość zrozumienia twórczych decyzji, rozważań a także wyjątkowych poszukiwań artystycznych mających na celu stworzenie autorskiej wizji teatru poszerzającej stereotypowe widzenie teatru lalkowego w kierunku szeroko pojętego teatru ożywionej materii, w którego centrum jest ważny problem i wyrafinowane środki wyrazu jakie towarzyszą na scenie aktorom, performerom i tancerzom.

Wypowiedź ma charakter osobistych rozważań nad rozwojem własnego warsztatu reżyserskiego przy detalicznym ukazaniu motywacji, jakie towarzyszą artyście w procesach twórczych przy powstawaniu spektakli. Z całości wyłania się dojrzała, wrażliwa i poszukująca osobowość, świadomie realizująca nieoczywisty sposób narracji teatralnej z jednoczesną dbałością o współpracę z aktorem na każdym poziomie i etapie tworzenia.

W roku 2012 Pani Joanna Gerigk rozpoczęła współpracę z Państwową Wyższą Szkołą Teatralną, Filią we Wrocławiu. Zdobywała doświadczenia jako asystentka na zajęciach prowadzonych przez prof. Jerzego Bielunasa, prof. Aleksandra Maksymiaka, dr hab. Tomasza Mana, a także prof. Mirosława Kocura. To niewątpliwie połączenie teorii i praktyki teatralnej (w ramach przedmiotów *Reżyseria teatru lalek, Propedeutyka teatru lalek, Dramaturgia w teatrze, Sceny klasyczne*) w otoczeniu wyjątkowych osobowości uczelni sprawiło, że od roku akademickiego 2014/2015 rozpoczęła samodzielną pracę ze studentami. I tak jest do dziś. Pani

Joanna Gerigk pracuje ze studentami w ramach kilku przedmiotów zarówno na kierunku Reżyseria teatru lalek jak i na kierunku Aktorskim:

- Reżyseria form animowanych - rok I
- Reżyseria teatru lalek - rok II
- Monolog prozą - rok IV
- Spektakl warsztatowy - rok IV

Co niezwykle ciekawe, większość zajęć opiera się na współpracy międzyuczelnianej z Akademią Muzyczną, Akademią Sztuk Pięknych we Wrocławiu, a prowadzone przedmioty należą do ważnych, kierunkowych zajęć kończących się egzaminami komisyjnymi. Kariera zawodowa w ramach pracy dydaktycznej pani Joanny Gerigk to także prowadzone projekty badawcze. Warto tu wyróżnić interesujące poszukiwania poszerzające wiedzę i warsztat pedagogiczny:

- Projekt badawczy: Scena eksperymentalna w nurcie teatru komponowanego (listopad 2015 – listopad 2016)
- Projekt badawczy: Badanie metod pracy ze studentami reżyserii, czyli jak uczyć skuteczniej artystów? (lata 2019 – 2021) , współpraca z DAMU Praga oraz Uniwersytetem Wrocławskim.

Efektem pierwszej rocznej pracy badawczej stała się praca doktorska dokumentująca doświadczenia pracy nad spektaklem *Apollo i Marsjasz* w nurcie teatru komponowanego. Była to także doskonała okazja do nawiązania współpracy z wykładowcą DAMU w Pradze, Jiřim Adámkiem, który naukowo zajmował się koncepcją teatru komponowanego.

Na uwagę zasługuje również udział habilitantki w licznych konferencjach naukowych w kraju i zagranicą, m.in.:

- *Chaos and Method. Teaching Contemporary Performance within Institutions*, DAMU Praga
- *Teatr zwierciadłem duszy*, Uniwersytet Wrocławski przy współpracy z PWST w Wrocławiu, 2018
- *Playful Classic*, Uniwersytet w Getyndze, 2021

- II Międzynarodowa Konferencja Wnętrze Zewnątrz Przestrzeń Wspólna/ Interior Exterior Common Space, Wyższa Szkoła Humanistyczna we Wrocławiu, 2020

Pani Joanna Gerigk współpracuje z festiwalami teatralnymi prowadząc warsztaty teatralne. Jest również jurorką na ważnych i liczących się festiwalach związanych z teatrem ożywionej formy.

Konkluzja

Z pewnością Pani Joanna Gerigk jest wyjątkową artystką. Posiada bogaty dorobek artystyczny wyróżniający się oryginalną formą i ciekawą refleksją nad otaczającym nas światem. Jej doświadczenia pedagogiczne i naukowe rozważania świadczą zaś o autentycznej pracy na rzecz rozwoju szkolnictwa artystycznego oraz aktywnej postawie wobec nieustannie zmieniającej się teatralnej materii.

Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym, pedagogicznym, naukowym jestem przekonany, że Pani dr Joanna Gerigk w sposób wyrazisty wpływa na rozwój sztuki teatralnej w naszym kraju. Popieram wniosek o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne. Habilitantka spełnia wymagania określone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce.

B. Piątek
5.02.2024

Janek Mirowski